

ПРЕДЛОГ

На основу члана 16. став 3, члана 86. став 1, члана 87. став 5, члана 96, члана 97. став 2, члана 98а став 7, члана 193. став 5, члана 194. став 2, члана 199. став 6, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о изменама и допунама Правилника о условима за обављање ваздушног саобраћаја

Члан 1.

У Правилнику о условима за обављање ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, бр. 9/18, 56/18, 12/19, 3/21, 54/21, 117/21, 112/22, 46/23, 115/23 и 10/25), у члану 1. став 3. реч: „хеликоптерима” замењује се речју: „ротокоптерима”.

Члан 2.

У члану 2. став 1. тачка 13) речи: „(„Службени гласник РС”, број 83/24)” замењују се речима: „(„Службени гласник РС”, бр. 83/24 и 49/25)”.

Тачка 16) мења се и гласи:

„16) *Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012* је Уредба Комисије (ЕУ) бр. 748/2012 од 3. августа 2012. године којом се утврђују спроведбена правила за сертификацију у области пловидбености и заштите животне средине или за изјаву о усаглашености ваздухоплова и са њима повезаних производа, делова и уређаја, као и за захтеве у погледу оспособљености организација за пројектовање и производњу. Ова уредба је у Републици Србији примењена Правилником о сертификацији ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу („Службени гласник РС”, број 49/25);”.

Члан 3.

У члану 3. став 2. тачка на крају тачке 23) замењује се тачком и запетом.

Додаје се тачка 24), која гласи:

„24) Спроведбеном уредбом Комисије (ЕУ) 2025/133 од 28. јануара 2025. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 965/2012 у погледу некомерцијалних летова жиропланима који се обављају по правилима визуелног летења.”.

Члан 4.

У Прилогу 1. (Уредба Комисије (ЕУ) бр. 965/2012 од 5. октобра 2012. године о утврђивању техничких захтева и административних процедура који се односе на делатности у ваздушном саобраћају у складу са Уредбом Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 216/2008), у члану 1. став 1. реч: „хеликоптерима” замењује се речју: „ротокоптерима”

После става 7. додаје се став 8, који гласи:

„8. Ова уредба се не примењује на следеће делатности у ваздушном саобраћају које се обављају жиропланима:

а) комерцијално летење, изузев летова наведених у члану 6. став 4а;

б) летове који се обављају према правилима за инструментално летење.”.

Члан 5.

У Прилогу 1, у члану 2. став 1. после тачке 14) додаје се тачка 15), која гласи:

„15) „жироплан” је врста ротокоптера који се одржава у лету услед реакције ваздуха на највише два ротора који слободно ротирају на претежно вертикалним осама.”.

Члан 6.

У Прилогу 1, у члану 5, после става 4. додаје се нови став 4а, који гласи:

„4а. Оператери жироплана који обављају некомерцијално летење према правилима за визуелно летење дужни су да користе ваздухоплов у складу с одредбама наведеним у Анексу VII ове уредбе.”.

У ставу 5, у тачки б), реч „хеликоптере” замењује се речју „ротокоптере”.

Члан 7.

У Прилогу 1, у члану 6. став 3. тачка а) реч „хеликоптера” замењује се речју „ротокоптера”.

У тачки б) реч „хеликоптер” замењује се речју „ротокоптер”.

Члан 8.

У Прилогу 1, у Анексу I (Дефиниције израза који се користе у анексима II-IX) тачка 30) мења се и гласи:

„30) „Критичне фазе лета авиона или жироплана” су залет за полетање, узлетна путања лета, завршни прилаз, неуспели прилаз, слетање, укључујући и успоравање, као и било која друга фаза лета коју одреди пилот који управља ваздухопловом или вођа ваздухоплова;”.

У тачки 69) подтачка а) под (ii) реч: „хеликоптеру” замењује се речју: „ротокоптеру”.

У тачки 82) подтачка б) реч: „хеликоптеру” замењује се речју: „ротокоптеру”.

Члан 9.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-*NCO*)), у Глави А (Општи захтеви) тачка *NCO.GEN.115* (Вожење авиона) мења се и гласи:

„*NCO.GEN.115* Вожење авиона и жироплана

Вожење авиона или жироплана по површини за кретање ваздухоплова на аеродрому врши се само ако је лице за командама:

а) одговарајуће оспособљени пилот; или

б) лице које је одредио оператер и које је:

1) обучено за вожење авиона или жироплана;

2) обучено за коришћење радио-станице, ако је обавезна радио-комуникација;

3) упознато са изгледом аеродрома, рутама, знацима, ознакама, светлима, сигнаlima и инструкцијама контроле летења (*ATC*), значењима израза и процедурама; и

4) способно да испуни захтеване оперативне стандарде за безбедно кретање авиона или жироплана по аеродрому.”.

Члан 10.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-НСО)), у Глави Б (Оперативне процедуре) назив тачке NCO.OP.120 (Процедуре за смањење буке – авиони и хеликоптери) мења се и гласи: „**НСО.OP.120 Процедуре за смањење буке**”.

Назив тачке NCO.OP.125 (Пуњење горивом/енергијом и мазивом – авиони и хеликоптери) мења се и гласи: „**НСО.OP.125 Пуњење горивом/енергијом и мазивом**”.

Назив тачке NCO.OP.155 (Пушење у ваздухоплову – авиони и хеликоптери) мења се и гласи: „**НСО.OP.155 Пушење у ваздухоплову**”.

Назив тачке NCO.OP.175 (Услови за полетање – авиони и хеликоптери) мења се и гласи: „**НСО.OP.175 Услови за полетање**”.

После тачке NCO.OP.206 (Услови за прилаз и слетање – хеликоптери) додаје се нова тачка NCO.OP.207, која гласи:

„**НСО.OP.207 Услови за прилаз и слетање- жироплани**”

Пре него што започне прилаз ради слетања, пилот који управља ваздухопловом је дужан да се увери да према доступним информацијама метеоролошки услови на аеродрому или оперативном месту и услови на полетно-слетној стази, коју намерава да користи, неће спречити безбедан прилаз, слетање или поступак продужавања.”.

Члан 11.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-НСО)), у Глави Д (Инструменти, подаци, опрема) назив Одељка 2 (Хеликоптери) мења се и гласи:

„ОДЕЉАК 2 **Ротокоптери**”.

У тачки NCO.IDE.H.100 (Инструменти и опрема – опште одредбе), у ставу а) тачка 4) реч: „хеликоптер” замењује се речју: „ротокоптер”.

У ставу ц) тачка 2) реч: „хеликоптера” замењује се речју: „ротокоптера”.

Тач. NCO.IDE.H.105 (Минимална опрема за лет), NCO.IDE.H.115 (Оперативна светла) и NCO.IDE.H.120 (Летови који се обављају по правилима за визуелно летење (VFR) - летачки и навигациони инструменти и припадајућа опрема) мењају се и гласе:

„**НСО.IDE.H.105 Минимална опрема за лет**”

Лет не сме да започне ако недостаје или ако је неисправан било који инструмент ротокоптера, део опреме или нека њихова функција за планирани лет, изузев:

а) ако се ротокоптер користи у складу са листом минималне опреме (MEL), ако је она утврђена; или

б) ако ротокоптер има дозволу за лет која је издата у складу са примењивим захтевима за пловидбеност.

НСО.IDE.H.115 Оперативна светла

Ротокоптери који се користе ноћу морају да буду опремљени са:

а) системом светала за спречавање судара;

б) навигационим/позиционим светлима;

ц) светлом за слетање;

д) расветом која се напаја из електричног система ротокоптера како би се обезбедило одговарајуће осветљење свих инструмената и опреме потребне за безбедно коришћење ротокоптера;

е) расветом која се напаја из електричног система ротокоптера како би се обезбедило осветљење путничке кабине;

ф) независном преносивом батеријском лампом за свако седиште намењено члану посаде; и

г) светлима која су у складу са међународним прописима за спречавање судара на мору, ако је ротокоптер амфибија.

NCO.IDE.H.120 Летови који се обављају по правилима за визуелно летење (VFR) - летачки и навигациони инструменти и припадајућа опрема

а) Ротокоптери који се користе дању, по правилима за визуелно летење (VFR), морају да буду опремљени следећим инструментима за мерење и приказ:

- 1) магнетног правца;
- 2) времена у сатима, минутима и секундама;
- 3) висине по притиску;
- 4) индициране брзине; и
- 5) клизања.

б) Ротокоптери који се користе за летове у метеоролошким условима за визуелно летење (VMC) ноћу или када је видљивост мања од 1.500 *m* или у условима у којима ротокоптер није могуће одржавати на жељеној путањи лета без једног или више додатних инструмената, поред опреме наведене у ставу а) морају да буду опремљени и са:

1) инструментима за мерење и приказ:

- (i) уздужног положаја;
- (ii) вертикалне брзине;
- (iii) стабилизованог смера; и

2) уређајем који показује неадекватност електричног напајања жирокопских инструмената.

ц) Ротокоптери који се користе при видљивости која је мања од 1.500 *m* или у условима у којима ротокоптер није могуће одржавати на жељеној путањи лета без једног или више додатних инструмената, поред опреме наведене у ст. а) и б) морају да буду опремљени и средством које спречава настанак кvara на систему за показивање брзине из става а) тачка 4) услед кондензације или залеђивања.”.

У тачки NCO.IDE.H.135 (Систем интерфона за чланове летачке посаде) реч: „Хеликоптери” замењује се речју: „Ротокоптери”.

Тачка NCO.IDE.H.140 (Седишта, сигурносни појасеви на седиштима, системи за везивање и сигурносни појасеви за децу) мења се и гласи:

„NCO.IDE.H.140 Седишта, сигурносни појасеви на седиштима, системи за везивање и сигурносни појасеви за децу

а) Ротокоптери морају да имају:

1) седиште или лежај за свако лице у ротокоптеру старосног узраста од 24 месеца или старије, или место предвиђено за сваког члана посаде или стручно лице за обављање задатака;

2) сигурносни појас на сваком путничком седишту и појасеве за сваки лежај, као и системе за везивање на свим местима предвиђеним за посаду и стручно лице за обављање задатака;

3) ако је реч о ротокоптерима којима је прва појединачна потврда о пловидбености издата 31. децембра 2012. године или касније, сигурносни појас са системом за везивање горњег дела тела, за сваког путника старосног узраста од 24 месеца или старијег;

4) сигурносне појасеве за децу (*CRD*) за свако лице у ротокоптеру млађе од 24 месеца; и

5) сигурносни појас са системом за везивање горњег дела тела који садржи нараву која аутоматски задржава горњи део тела у случају наглог кочења, за свако седиште намењено члановима летачке посаде.

б) Сигурносни појас са системом за везивање горњег дела тела мора да има само једну тачку отпуштања.”.

У тачки NCO.IDE.H.145 (Комплет за прву помоћ), у ставу а) реч „Хеликоптери” замењује се речју: „Ротокоптери”.

Тачка NCO.IDE.H.155 (Додатни кисеоник за хеликоптере чија кабина није под притиском) мења се и гласи:

„NCO.IDE.H.155 Додатни кисеоник за ротокоптере чија кабина није под притиском

Ротокоптери чија кабина није под притиском, на летовима на којима се захтева коришћење кисеоника у складу са одредбом NCO.OP.190, морају да имају уређај за складиштење и расподелу кисеоника који има могућност да складишти и расподели потребне залихе кисеоника.”.

У тачки NCO.IDE.H.160 (Ручни апарати за гашење пожара), у ставу а) реч: „Хеликоптери” замењује се речју: „Ротокоптери”.

У тачки NCO.IDE.H.165 (Означавање места за продор) реч: „хеликоптера” замењује се речју: „ротокоптера”, а речи: „у хеликоптер” бришу се.

Тач. NCO.IDE.H.170 (Предајник за одређивање места удеса (*ELT*)) и NCO.IDE.H.175 (Лет изнад воде) мењају се и гласи:

„NCO.IDE.H.170 Предајник за одређивање места удеса (*ELT*)

а) Ротокоптери који су сертифицирани за максимални број расположивих путничких седишта више од шест морају да буду опремљени:

1) аутоматским предајником за одређивање места несреће (*ELT*); и

2) једним предајником за одређивање места несреће за преживљавање (*ELT(S)*) смештеним у чамац или појас за спасавање, ако се ротокоптер користи на удаљености од копна која одговара лету у трајању дужем од три минута, при нормалној брзини крстарења.

б) Ротокоптери који су сертифицирани за максимални број расположивих путничких седишта шест или мање морају да буду опремљени предајником за одређивање места несреће (*ELT(S)*) или личним предајником (*PLB*) кога носи члан посаде или путник или аутоматским предајником за одређивање места несреће (*ELT*).

ц) Сваки тип предајника за одређивање места несреће (ELT) мора да има могућност да непрекидно шаље сигнал на фреквенцији 121.5 MHz и 406 MHz.

NSO.IDE.H.175 Лет изнад воде

а) Ротокоптери морају да имају прслук за спасавање за свако лице у ротокоптеру или сличну опрему за плутање за свако лице у ротокоптеру млађе од 24 месеца, који се морају оденути или морају да буду смештени тако да буду лако доступни са седишта или лежаја лица за које су намењени у случају:

1) летова изнад воде на удаљености од копна која је већа од удаљености у случају ауторотације, ако у случају отказа критичног мотора ротокоптер не може да настави хоризонтални лет; или

2) летова изнад воде на удаљености од копна која је већа од удаљености у случају једрења, ако у случају отказа критичног мотора жироплан не може да настави хоризонтални лет; или

3) летова изнад воде на удаљености од копна која одговара лету у трајању дужем од десет минута, при нормалној брзини крстарења, ако у случају отказа критичног мотора ротокоптер може да настави хоризонтални лет; или

4) полетања или слетања на аеродром или оперативно место на коме је путања при полетању, односно прилазу, изнад воде.

б) Сваки прслук за спасавање или слична индивидуална опрема за плутање мора да има електрично осветљење, ради лакшег уочавања лица.

ц) Пилот који управља ротокоптером који лети изнад воде, на удаљености од копна које одговара лету у трајању дужем од 30 минута при нормалној брзини крстарења или 50 NM, у зависности од тога шта је мање, дужан је да одреди ризике за преживљавање лица у ротокоптеру у случају принудног слетања на воду, на основу којих одређује потребу да се у ротокоптеру налази:

1) опрема која емитује сигнал у случају опасности;

2) довољно чамаца за спасавање за сва лица у ротокоптеру, који су смештени тако да се могу лако користити у случају опасности; и

3) опрема за спасавање са средством за одржавање у животу, примерена врсти лета.

д) При доношењу одлуке о потреби да сва лица у ротокоптеру одену прслук за спасавање из става а), пилот који управља ротокоптером утврђује ризике за преживљавање лица у ротокоптеру у случају принудног слетања на воду.”.

У тачки NSO.IDE.H.180 (Опрема за спасавање) реч: „Хеликоптери” замењује се речју: „Ротокоптери”.

Тач. NSO.IDE.H.185 (Сви хеликоптери на летовима изнад воде – принудно слетање на воду) и NSO.IDE.H.190 (Радио-комуникациона опрема) мењају се и гласе:

„NSO.IDE.H.185 Сви ротокоптери на летовима изнад воде – принудно слетање на воду

Ротокоптери који лете изнад воде, у непогодној средини, на удаљености од копна већој од 50 NM морају да испуњавају један од следећих услова:

а) да су пројектовани за слетање на воду у складу са одговарајућим сертификационим захтевима;

- б) да су сертифицировани за принудно слетање на воду у складу са одговарајућим сертификационим захтевима; или
- ц) да су опремљени опремом за плутање на води која се користи у случају опасности.

NCO.IDE.H.190 Радио-комуникациона опрема

а) Ако је захтевано за ваздушни простор у којем се лети, ротокоптери морају да буду опремљени радио-комуникационом опремом која омогућава двосмерну комуникацију са оним ваздухопловним станицама и на оним фреквенцијама које се користе у том ваздушном простору.

б) Радио-комуникациона опрема, ако је прописана у ставу а), мора да омогућава комуникацију на ваздухопловној фреквенцији за случај опасности од 121.5 MHz.

ц) Ако се захтева више од једног комплета комуникационе опреме, свака таква опрема мора да ради независно од других у мери у којој квар једне опреме неће изазвати квар друге.

д) Ако је радио-комуникациони систем неопходан, осим система интерфона за чланове летачке посаде из NCO.IDE.H.135, ротокоптери морају да имају и тастер за активирање предајника на летачким командама за сваког захтеваног пилота и/или члана посаде на радном месту.”.

У тачки NCO.IDE.H.200 (Транспондер) реч: „хеликоптери” замењује се речју: „ротокоптери”.

Члан 12.

У Прилогу 1, у Анексу VII (Некомерцијални летови који се обављају ваздухопловом који није сложени моторни ваздухоплов (Део-NCO)), у Глави Е (Посебни захтеви), у Одељку 1 (Опште одредбе) после тачке NCO.SPEC.170 (Перформансе и оперативни критеријуми – авиони) додаје се нова тачка NCO.SPEC.172, која гласи:

„NCO.SPEC.172 Перформансе и оперативни критеријуми- жироплани

За летове који се обављају на висини мањој од 150 m (500 ft) изнад слабо насељеног подручја, жиропланима код којих није могуће одржати хоризонтални лет у случају отказа критичног мотора, пилот који управља ваздухопловом је дужан:

а) да утврди оперативне процедуре за умањење последица у случају отказа мотора; и

б) да о процедурама које се примењују у случају принудног слетања информисе све чланове посаде и стручна лица за обављање задатка која се налазе у ваздухоплову.”.

Члан 13.

Овај правилник ступа на снагу 18. фебруара 2026. године.

Број:

У Београду, 2025. године

Директорка

Мирјана Чизмаров